

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

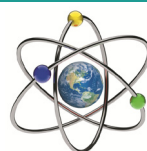
№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 242 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinoz To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Xuzra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
Inoyatova Zulfiya Xamdamovna	
Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi	
Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
Kayumov Oybek Achilovich	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna	
Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
Rayimova Shahlo Sobirjon qizi	
STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
Toshev Elbek Choriyevich	
Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
Usmanov Botir Allaberdievich	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
Xalilova Dilnoza Furkatovna	
Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
Xodiyeva Dilrabo Pirimovna	
Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
Yunusova Nodira Akhmadjanovna	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	

TALABALARNI KREATIV YONDASHUV ASOSIDA TARBIYAVIY-INNOVATSION FAOLIYATGA TAYYORLASH JARAYONLARI

Adizova G. M.

O'zMPU pedagogika-psixologiya va inklyuziv ta'lim fakulteti,
 Pedagogika kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari, ularning mazmuni, mohiyati hamda o'ziga xos xususiyatlari ilmiy jihatdan yoritilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim, tarbiya, innovatsiya, kreativlik, faoliyat, ijodkorlik, integratsiya, fan, munosabat, o'quv jarayoni, tashkilotchilik, saxovatlilik, sabr-qanoatlilik, irodalilik, fidoyilik, innovatsion faollik, shaxs.

Abstract: This article scientifically examines the processes of preparing students for educational and innovative activities based on a creative approach, and reveals their content, essence, and specific characteristics.

Key words: education, upbringing, innovation, creativity, activity, creative thinking, integration, science, relations, learning process, organizational skills, generosity, patience, willpower, dedication, innovative activity, personality.

Аннотация: В данной статье научно освещаются процессы подготовки студентов к воспитательно-инновационной деятельности на основе креативного подхода, а также раскрываются их содержание, сущность и специфические особенности.

Ключевые слова: образование, воспитание, инновации, креативность, деятельность, творчество, интеграция, наука, отношения, учебный процесс, организаторские качества, щедрость, терпеливость, волевые качества, преданность, инновационная активность, личность.

KIRISH

Harakatlar strategiyasi ta'lim sohasini yanada takomillashtirishga yo'naltirilgan ilmiy-tadqiqot ishlarini rivojlantirish vazifasini belgilab berdi. Mazkur yondashuv kelajakda O'zbekistonning rivojlangan mamlakatlar qatorida munosib o'rin egallashini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, ushbu masala ta'lim sohasini yangi bosqichga olib chiqadigan hamda ta'lim muassasalarida o'qitish metodikasini yanada takomillashtirishga xizmat qiluvchi omillardan biri sifatida alohida e'tirof etiladi.

Prezident farmonida ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni rag'batlantirish, ilmiy va innovatsion yutuqlarni amaliyotga joriy etishning samarali mexanizmlarini yaratish, oliy o'quv yurtlari va ilmiy-tadqiqot institutlari huzurida ixtisoslashtirilgan ilmiy-eksperimental laboratoriyalar, yuqori texnologiyalar markazlari hamda texnoparklarni tashkil etish zarurligi ta'kidlangan. Bu esa bugungi kunda jamiyatning barqaror rivojlanishini ta'minlash, yoshlarning bilim olishga bo'lgan intilishini qo'llab-quvvatlash hamda ularning har tomonlama kamol topishiga xizmat qiladi.

Dunyo miqyosida yuz berayotgan tezkor o'zgarishlar sharoitida ma'naviyat va ma'rifatga, axloqiy tarbiyaga, yoshlarning bilim olish va kasb-hunar egallashga bo'lgan intilishiga alohida e'tibor qaratish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Shu bois ota-ona, o'qituvchi, tarbiyachi va keng jamoatchilikning mazkur jarayonga bo'lgan e'tiborini kuchaytirish muhim hisoblanadi. Ayniqsa, ta'lim va ma'rifat jamiyat farovonligining asosiy omillaridan biri bo'lib, insonlarda tashkilotchilik, saxovatlilik, sabr-qanoatlilik, irodalilik, fidoyilik hamda innovatsion faollik kabi ijobiy sifatlarning shakllanishiga xizmat qiladi.

Harakatlar strategiyasida bugungi kun talablari asosida ta'lim va fan sohasini rivojlantirish, ularning integratsiyasini kuchaytirish hamda amalga oshirilayotgan islohotlarning ahamiyati va zaruriyatini oshirishga alohida e'tibor qaratilgan. Shu munosabat bilan ta'lim tizimini takomillashtirishga bo'lgan yondashuv va munosabat izchil ravishda ortib bormoqda. Jumladan, uzluksiz ta'lim tizimini yanada rivojlantirish, sifatli ta'lim xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash, ta'lim muassasalarini qurish, rekonstruksiya qilish va kapital ta'mirlash, ularni zamonaviy

o'quv-laboratoriya uskunalari, kompyuter texnikasi hamda o'quv-metodik qo'llanmalar bilan ta'minlash orqali moddiy-texnik bazani mustahkamlash kabi ustuvor vazifalar belgilangan. Shuningdek, pedagog va mutaxassisning malaka darajasini yuksaltirish, umumiy o'rta ta'lim sifatini tubdan oshirish hamda chet tillar, infor-matika, matematika, fizika, kimyo va biologiya kabi muhim fanlarni chuqurlashtirilgan tarzda o'qitish zarurligi alohida ta'kidlangan [5].

Ma'lumki, ta'lim tizimining har bir rivojlanish bosqichi o'ziga xos innovatsion pedagogik g'oyalar bilan tavsiflanadi. Ushbu g'oyalar davrning ustuvor yo'nalishlariga mos ravishda ichki va tashqi omillar ta'sirida shakllanadi. Oliy pedagogik ta'lim tizimida dasturli o'qitish, muammoli o'qitish, modulli o'qitish, kodlashtirilgan o'qitish kabi yondashuvlar innovatsion pedagogik g'oyalar sifatida e'tirof etiladi.

O'zbekiston ta'lim tizimi rivojlanishining zamonaviy bosqichida quyidagi pedagogik g'oyalar alohida dolzarflik kasb etadi:

- innovatsion fikrlash, innovatsion tafakkur va innovatsion dunyoqarashni shakllantirish;
- shaxsga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirish;
- ta'limning insoniylashuvi va insonparvarlik tamoyillarini kuchaytirish;
- o'qitishda kredit-modul tizimini joriy etish;
- o'quv jarayonini texnologiyalashtirish va raqamlashtirish;
- o'quv jarayoniga milliy pedagogik qadriyatlarni integratsiya qilish;
- ta'lim tizimini sifatli boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish;
- ta'limning didaktik asoslarini rivojlantirish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda pedagogika va psixologiya yo'nalishidagi ilmiy adabiyotlarda kreativlik hamda kreativ yondashuv tushunchalari, ularning mazmuni va mohiyatiga oid qarashlar keng miqyosda tadqiq etilmoqda. Ayniqsa, "kreativ kompetentlik", "kreativ salohiyat" va "kreativ qobiliyat" tushunchalari talabalarda kreativlikni shakllantirish, shuningdek, innovatsion tafakkur va fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etishi bilan ajralib turadi.

Mazkur yo'nalishda olib borilgan ilmiy izlanishlar talabalarda kreativ fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish jarayonida "kreativ qobiliyat" va "innovatsion faoliyat" tushunchalarining o'zaro bog'liqligini aniqlash zarurligini ko'rsatadi. Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqotda ushbu tushunchalarning o'zaro aloqadorligi hamda farqli jihatlarini aniqlashtirishga alohida e'tibor qaratiladi.

Ilmiy manbalarda kreativlik turli jihatlardan talqin etiladi. Jumladan, kreativlik mahsuldor (produktiv) tafakkur bilan bog'liq bo'lgan umumiy qobiliyat sifatida izohlanadi. Shuningdek, u shaxsning mavjud tajribani idrok etish, anglash va qayta ishlash asosida yangi g'oyalarni yaratish qobiliyati sifatida ham tavsiflanadi [2]. Boshqa bir yondashuvga ko'ra, kreativlik inson aqliy salohiyatining yuqori darajasi bo'lib, unda obyektlar o'rtasidagi aloqadorliklarni tahlil qilish va o'zgartirish orqali yangi mazmun yaratish jarayoni namoyon bo'ladi [5].

Keltirilgan ta'riflar asosida xulosa qilish mumkinki, kreativlik inson tafakkuri, dunyoqarashi va fikrlash jarayonlari bilan uzviy bog'liq bo'lgan, yangilik yaratishga yo'naltirilgan muhim qobiliyatdir. Shu bois, psixologik lug'atlarga murojaat qilgan holda "qobiliyat" va "faoliyat" tushunchalarining mohiyatini aniqlashtirish zarur hisoblanadi. Chunki aynan ushbu tushunchalar "innovatsion fikrlash", "kreativ qobiliyat" va "innovatsion faoliyat"ning nazariy asosini tashkil etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda talabalarining kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy-innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlarini o'rganishda kompleks ilmiy yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini pedagogika va psixologiya fanlarining nazariy qoidalari, shuningdek kreativlik, innovatsion faoliyat hamda shaxs rivojlanishiga oid ilmiy qarashlar tashkil etdi.

Tadqiqot jarayonida tahlil, taqqoslash, umumlashtirish va tizimlashtirish metodlaridan foydalanildi. Ilmiy adabiyotlarni o'rganish orqali kreativlik, kreativ qobiliyat va innovatsion faoliyat tushunchalarining mazmun-mohiyati aniqlashtirildi. Shu bilan birga, pedagogik jarayonni kuzatish hamda mavjud tajribalarni tahlil qilish asosida talabalarda kreativ fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishning samarali yo'llari belgilandi.

Tadqiqot obyekti sifatida oliy ta'lim muassasalari talabalar faoliyati olindi, predmeti esa ularni kreativ yondashuv asosida innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayoni hisoblanadi. Tadqiqot natijalarini asoslashda nazariy tahlil va amaliy kuzatuv natijalari o'zaro uyg'un holda qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kreativ fikrlash jarayoni shaxs kamolotida muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur jarayonda ikki asosiy yondashuv alohida o'rin tutadi: kreativ fikrlash ijodiy faoliyat jarayonida yangi g'oyalarni yaratishga xizmat qilsa, mantiqiy tafakkur ushbu g'oyalarni saralash, tekshirish va tahlil qilish imkonini beradi. Shu bois, kreativ va mantiqiy tafakkur o'zaro uyg'un holda rivojlanadi.

Ilmiy manbalarda ta'kidlanishicha, faoliyat insonning voqelik bilan faol o'zaro ta'siri bo'lib, subyekt sifatida obyektga maqsadli ta'sir ko'rsatish orqali o'z ehtiyojlarini qondirishga yo'naltiriladi ^[1]. Demak, faoliyat ehtiyoj asosida yuzaga keladi. Ehtiyoj organizmning ichki holatini ifodalab, muayyan zaruratni bildiradi. Ehtiyojning qondirilishi esa motiv bilan bog'liq bo'lib, aynan motiv faoliyatni maqsad sari yo'naltiradi. Shunday qilib, ehtiyoj faoliyat uchun energiya manbai bo'lsa, motiv uning yo'nalishini belgilaydi.

Pedagogik innovatsion faoliyat ham mazkur nazariy asosga tayanadi va ta'lim jarayonida yuzaga keladigan ehtiyojlarni qondirishga qaratilgan holda o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladigan tizimli jarayon sifatida namoyon bo'ladi.

Qobiliyat esa individual-psixologik xususiyat bo'lib, shaxsning muayyan faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirishini ta'minlaydi ^[1, 354-356-b.]. U nafaqat bilim, ko'nikma va malakalar bilan belgilanadi, balki faoliyat usullarini tez va mustahkam egallash darajasini ham qamrab oladi. Pedagogik va psixologik tadqiqotlarda qobiliyatni muayyan faoliyat turi asosida shakllantirish masalasi muhim ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Kreativlik aynan shunday qobiliyat sifatida an'anaviy andozalardan chetga chiqish, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni talab etadi.

Shunday qilib, pedagogik innovatsion fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishda kreativlik talabning muhim individual qobiliyati sifatida namoyon bo'lib, u pedagogik yangiliklarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishda faol ishtirok etish imkonini beradi. Shu jihatdan, mazkur muammo alohida ilmiy tadqiqot obyekti sifatida qaraladi.

Talabalarni kelgusidagi pedagogik faoliyatga samarali tayyorlash hamda ta'lim jarayonini sifatli tashkil etish uchun quyidagi ko'nikmalar muhim ahamiyat kasb etadi:

- talabning auditoriya bilan o'zaro aloqasini oldindan modellashtira olish qobiliyati;
- o'z pedagogik faoliyatini o'quvchilar nuqtai nazaridan baholay olish hamda uning natijalarini tahlil qilish ko'nikmasi;
- o'quvchilarning hissiy holati va munosabatlarini hisobga olgan holda pedagogik vaziyatlarni oldindan prognoz qila olish;
- o'quv jarayoniga har bir o'quvchining individual tajribasini integratsiya qilish qobiliyati;
- hamkasblar bilan samarali hamkorlik qilish, ularning nuqtai nazarini tushunish hamda jamoada talabchanlik va prinsipiiallikni namoyon eta olish.

Qayd etilgan jihatlar talabning pedagogik qarashlarini shakllantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Ushbu qarashlar uning o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan innovatsion faoliyatni samarali amalga oshirish darajasini belgilaydi.

Mazkur jarayonda talabning kelajakdagi pedagogik faoliyati uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalar uning innovatsion faoliyatining asosiy ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. Mashhur rus psixologi K.K. Platonov ta'kidlaganidek, "ko'nikmalarni shakllantirish kasbiy ta'limning yakuniy va muhim natijasi bo'lib, u shaxsning tayyorgarlik darajasini belgilovchi asosiy omillardan biridir" ^[5]. Demak, ko'nikma va malakalar muayyan maqsad, shart-sharoit va samaradorlik mezonlari asosida faoliyatni amalga oshirishga tayyorgarlik darajasini ifodalaydi.

Innovatsion ko'nikma va malakalarni shakllantirishda quyidagi omillar muhim ahamiyatga ega: birinchidan, zamonaviy pedagogga qo'yiladigan talablar; ikkinchidan, o'qituvchining amaliy faoliyati hamda uni empirik materiallar asosida o'rganish zarurati.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, talabalarda kreativ fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish ularning kelgusidagi pedagogik faoliyat samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Kreativlik shaxsning innovatsion faoliyatini ta'minlovchi asosiy qobiliyatlardan biri bo'lib, u yangi g'oyalarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, kreativ va mantiqiy tafakkurning uyg'un rivojlanishi pedagogik jarayonni samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Talabalarning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda ularni innovatsion faoliyatga tayyorlash ta'lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ilgari suriladi:

- oliy ta'lim muassasalarida kreativ yondashuvga asoslangan innovatsion o'qitish metodlarini keng joriy etish;
- talabalarda mustaqil va ijodiy fikrlashni rivojlantiruvchi amaliy mashg'ulotlar ulushini oshirish;
- pedagog kadrlar tayyorlash jarayonida innovatsion kompetensiyalarni shakllantirishga alohida e'tibor qaratish;
- ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar va raqamli vositalardan samarali foydalanishni kengaytirish;
- talabalarning individual qobiliyat va salohiyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'lim muhitini shakllantirish.

Xulosa qilib aytganda, kreativ yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarning innovatsion faoliyatga tayyorgarligini oshirish bilan birga, ularning shaxsiy va kasbiy rivojlanishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kosuxin, V. M. Model otsenki ob'ema sodержaniya uchebnoy yediniy s uchyotom yeyo slojnosti // Sb. nauch. tr. VIPS. – Orel, 1998. – № 8.
2. Kuzmina, I. V., Rean, A. A. Professionalizm pedagogicheskoy deyatelnosti. – M.: Pedagogika, 1993. – 172 s.
3. Brown, B. Daring Greatly: How the Courage to Be Vulnerable Transforms the Way We Live, Love, Parent, and Lead. – URL: <https://www.amazon.com>
4. Guilford, L. P., Demos, G. D., Torrance, E. P. Factors That Aid and Hinder Creativity // Creativity: Its Educational Implications. – New York: John Wiley and Sons, 1967. – 336 p.
5. Psixologicheskiy slovar / pod red. V. V. Davidova i dr. – M.: Pedagogika, 1983.
6. Torrance, E. P. Developing Creative Thinking in School Experience. – New York, 1962. – 215 p.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.